

Petita introducció inicial de caire personal

Al llarg d'aquestes memòries se m'ha fet més evident el pes que, per a mi, sempre ha tingut el coneixement de les persones i de les coses; forma part de la meva naturalesa i té components genètics tant per part de pare com de mare.

Així, del meu pare em prové l'afany de claredat i de justícia. És a dir, trobar sempre en cada situació, per simple o complexa que sigui, una solució adequada que tingui en compte no sols els interessos propis sinó també el context general, amb el màxim d'honestedat i el mínim de danys, a més d'un fons de justícia humana comprensiva, equitativa i componedora.

De la meva mare em ve la rapidesa en la captació intuïtiva i l'afinament de judici interpretatiu de les persones, sempre també referit a cada circumstància en un context general d'encert prospectiu i justificatiu del pensament, de les accions, de les intencions i les finalitats.

L'altre component, el pròpiament personal i ambiental, ja és més difícil de destriar. Hi ha jugat molt primerament la diversitat d'ambients viscuts per la carrera itinerant de Guàrdia Civil del meu pare i la diversitat de models educatius que vaig viure, sense oblidar la importància d'una infància i adolescència estretament lligada tant a la terra com a les vores del mar, i el fort impacte posterior, des dels inicis dels estudis universitaris, de la capitalitat de Barcelona i les estades successives, més episòdiques, primer a Madrid i de nou a Mallorca per acabar retornant finalment a Barcelona i l'Escala.

A més, sempre he estat una persona sensible, massa sensible dins els paràmetres habituals, amb un fons latent i punyent de tímida, i una certa incertitud general, que pot ser, no debades, excessivament inquieta i problemàticament incòmode per als altres i jo mateix.

Tot això em va portar, irremeiablement, a una infància molt

oberta vers l'exterior, impregnada d'aspiracions nobles i un ànim disposat al coneixement i a la perfecció, que mai ha exclòs la dubitació, la cremor interior i el goig d'entendre i l'afany per a valorar una idealitat assumible i corprenedora.

Tot i així que aquells moments de la meva infantesa, anys 1940 del caòtic i desconcertant segle XX, no foren ni molt menys cap camí regalat, ni a Espanya ni en el reialme general del món. Les guerres i les postguerres, que tant incidiren directament sobre tota Europa, sempre són moments i situacions crítiques d'interessos espuris desfermats, plens de bestialitat incontrolada, que creen nacres insidioses de gran virulència i d'injustícia cruel generalitzada.

La infància així considerada dins una postguerra, més encara si es tracta d'una guerra fratricida, són moments molt àlgids, excessivament tràgics per a la tendra formació i la captació del món per part d'un infant. En aquestes condicions, heu de captar virginalment què és el món exterior, com actuen les persones, els nusos i mòbils de les intencions, la realitat dels sentiments, què hi ha al darrere i què amaguen sovint les paraules i el pensament, la dificultat de viure, i de sobreviure i de ser un mateix, i els fils entortolligats que regeixen la societat, per minúscula i propera que sigui encara per a vosaltres, amb la rigidesa i vulnerabilitat política del moment, de cada moment, amb el fons sempre latent de la pobresa, la injustícia i el temor del dia a dia i de la poca viabilitat de possibilitats del futur.

D'aquesta manera, comenceu a conèixer i interpretar el món i el vostre món pel que sentiu, per qui ho diu i com ho diu, per les accions, mediate i immediates, que viviu, per l'esfera familiar sempre tan propera i decisiva i per les relacions amb els altres infants i l'entorn dels adults. Així veieu i us arriben les contradiccions sorprenents, el què amaguen els silencis, la veritat o mentida de les paraules, la noblesa, turpitud,

negritud o malversació del pensament, l'esponjament, l'estermigament, l'entendrint o la malvolença dels sentiments...

Les converses entre veïns són sempre molt entenedores, suggestives i al vostre abast. Toquen problemes concrets i directes, solucions familiars, equilibris i desequilibris dins la convivència diària, la disbauxa i l'acarnissament oficial. També, en aquest sentit, l'infant és molt procliu a la coherència o incoherència entre el que veu i se li diu. La simpatia pot amagar maldat. La brusquedat pot ser símptoma amagat de tendresa. La religió un refugi, una veritat o un mer tel de conveniències calculades, hàbilment adobades. Així, la diversitat és, a més a més, un niu de contradiccions que us ajuden a captar la complexitat i la realitat fluctuant que viviu.

En un sentit més afinat, també cal discernir entre el que realment és i el que amaga ser el que no és. I no sols dins la política, sinó també en la seva perspectiva individual, familiar i social més descarnades.

No em negareu que així l'infant es troba plenament immers dins un camp adobat per trobar una bona i àmplia lliçó de vida, que li aboca a una més gran capacitat de prospecció i al discerniment de les situacions més inversemblants de la vida i de l'afany de viure per poder surar dins de l'adversitat. El dia a dia i el futur són així fites d'aprenentatge real consuetudinari i somnis de consecució ideal, que no per temorosa deixa de ser tendrament esperançada.

El fet és, ara penso, que, tot i la dificultat de moltes circumstàncies, vaig ser un infant prou pròvid, feliç i bellugadís, i que de seguida va emergir i destacar la meua naturalesa badoxa i inquisitiva. Em preocupava descobrir la gent, com realment eren i els contorns del seu entorn. Així, de sobte, em venen ràpides una successió d'imatges d'aquells anys viscuts de la infantesa. Els passejos dominicals per la Palma dels anys quaranta, l'esplendor del camp veí ple d'ametllers gratant la pesantor de l'aire, la planta sòlida arquitectònica i enjardinada

del llavors únic institut de batxillerat de Palma, el so esmorteït llunyà dels vaixells en entrar al port, l'estructura airosa, en-sems sòlida, gràcil i lleugera, del castell de Bellver, l'esplendor magnífic i daurat de la Seu davant la lluminositat de la badia, amb la fermesa defensiva de la murada, el toc auster de l'Almudaina, la gracilitat de la Llotja...

Ara bé, entrant ara ja una mica en les arrels i volences familiars, diguem que el meu pare sempre tingué un gran respecte per la cultura, les tradicions i les persones cultes i formades. Però, per desgràcia, les circumstàncies familiars, plenes de germans, l'impediren fer-se oficialment amb els estudis secundaris. Aviat s'hagué de posar a treballar fent d'auxiliar aprenent amb un notari on hi ha actualment el parlament balear. Allà s'exercità en l'escripturació i en el protocol, en la severa rutina burocràtica administrativa i en el maneig àgil i dringador de la màquina d'escriure. Encara ara tinc a casa, en herència i amb molta estima, la sòlida i pesada Hispano Olivetti negra i la taula corresponent, que sempre portà amorosament al llarg de la seva vida en tots els seus trasllats professionals. Aquesta màquina fou bàsica per a la seva feina i, de seguida, també ho seria per a mi. Amb ella vaig teclejar impetuosament els meus primers escrits adolescents a l'Escala!

Tinc també grans records de l'època infantil a Palma. Les tardes dels festius sortíem a passejar amb els meus pares i fèiem el camí del carrer de Sant Miquel. A Palma, tradicionalment, aquest carrer ha estat el centre de les passejades més populars del lleure familiar, a més de centre comercial i d'anada llavors al mercat de la plaça. Era un carrer cerimoniós, ple de xerrades atentes i convencionals, amb molt de "tengues" (bon dia tenga!). El xafardeig més acreditat omplia les converses: el clam per les ovelles negres de cada clan familiar, l'ascensió econòmica, l'oportunisme o el marginament polític, el poder fàctic o la incertitud de les persones, l'ascensió social o la negritud diària, els amors i els desamors, les

quimeres del futur...

Diguem també, d'entrada, que, en tot cas, la meua infantesa va estar lligada als quaters de la Guàrdia Civil. És un record tendre i reconegut que m'ha ajudat molt a prendre una bona cura en el judici sobre les coses, les persones i l'acordança dels fets i les circumstàncies .

En aquest sentit, cal recordar que la Guàrdia Civil va ésser d'origen un cos eminentment rural, creat pel Duque de Ahumada (Francisco Javier Girón y Ezpeleta, 1803-1869) en el segle XIX. L'uniforme verd, el tricorni i la capa de protecció foren el seu abillament distintiu. A més, fou un cos que, des de l'època fundacional, tingué una gran cura en l'elecció i selecció del seu personal. Servei, honor, disciplina i sentit del deure eren a la base del seu comportament en cada actuació. En el meu cas particular, des dels orígens del cos la família paterna mallorquina en foren membres, en una cadena que inclou successivament el meu besavi (Jacint Barceló Bernad, de Felanitx), l'avi (Joan Barceló Moranta, nat a Sant Antoni d'Eivissa) i el meu pare Joan Barceló Gomila, nat a Palma). I tots ho foren de vocació, amb molt bon compliment i un gran tacte honest, equitatiu i decorós.

Ara bé, la guerra civil, com en tantes coses, feu un gran mal a aquest cos benemèrit, ja que el situà en la consideració dels vencedors i se li atribuïren mòbils polítics. Res més lluny de la veritat. La Guàrdia Civil i el seu personal en foren també uns grans patidors, com tanta gent, d'aquella gran i tràgica desentesa entre els espanyols. Molts, i entre ells el meu pare, hi patiren de valent durant la violència fratricida i durant la llarga negritud de la postguerra i la turpitud de la dictadura. No els hi fou gens fàcil el seu deure i tingueren gran mèrit en saber mantenir els principis personals i humanitaris i resoldre amb honestedat les difícils situacions dins dels excessos polítics, el joc innoble de les denúncies i la dificultat de mantenir l'equitat i la justícia dins un ordre que no sempre era el més

desitjat i respectable. Aquest fou un gran valor personal molt encomiable en molts dels membres del benemèrit cos.

Així, tinc records ben selectius de la vida de petit dins els quaters de la guàrdia civil. En el més antic, em veig assegut a terra entre els moros, coberts amb blanca gel·laba, asseguts en una portassa al costat del quarter de Sant Joan de Labritja d'Eivissa, quan jo era un nen només d'un any. Un altre, de posterior, és del pati i el galliner que tenia el meu pare al quarter d'Andratx. De fet, quan el 2009, amb motiu de les nocces d'or de la meva germana, Cati, férem un recorregut rememoratiu per els llocs on havíem viscut a Mallorca, ens fou molt difícil trobar i reconèixer el lloc d'aquest antic quarter d'Andratx ja inexistent actualment.

Però, fou sobretot ja a Palma on vaig viure els anys centrals de la infantesa. L'antic quarter, també demolit actualment, es trobava sobre les avingudes, camí del cementiri, a prop de la casa dels meus avis situada als inicis del carrer Arxiduc Lluís Salvador. Per a un nen en tendror aquest espai no podia ser més adient i atractiu. Una explanada exterior amb la visió en pendent de Palma i el seu camp immediat en plena solitud. Dos patis interiors connectats per passadissos, envoltat per les cases familiars dels guàrdies. I un pati posterior exterior on hi havia el reduït parc mòbil de l'època i, com no, el galliner que hi va construir el meu pare.

Casa nostra donava a l'exterior, just a l'entrada al quarter a la dreta. Una finestra alta, a la que donava accés visual una tarima de fusta que construï *ad hoc* el meu pare, era el centre de vida interior i de xafardeig de l'exterior. Allà la meva mare i les visites femenines habituals albiraven el món exterior, tot contemplant les entrades i sortides del món oficial.

Per contra, jo hi tenia un accés restringit, encara que la curiositat i la inquietud m'hi portaven sovint. D'aquella visió, sobretot, m'embadalia el camp immediat i la pensarosa linea-

litat del brancatge dels ametllers. Allà m'hi portaven les meves àgils cames infantils, sempre enjogassades, amb un afany impel·lent d'obrir nous horitzons i poder aspirar a una més gran plenitud espacial i personal.

En aquest camp exterior s'hi trobava de tot. Restes d'escaiola de cames trencades d'un hospital veí, gespa de vigor esmortèit, pedruscall grisós, llangardaixos de mobilitat àgil i vigilant, residus de pintura deixat pels paletes que propiciaven el nostre embrutiment artístic dels murs i de la pròpia roba...

Un dia en aquestes atzagaiades hi vàrem trobar un home penjat en un balanceig rígid, mecànic i astorat. Ens faltaren cames per anar a comunicar la nostra insospitada descoberta. Fou el primer mort que vaig veure i amb ben tràgiques circumstàncies. No cal dir que els nostres crits i bots d'alegria infantil quedaren ben glaçats i sòrdidament entristits.

Ben a prop, com ja he dit, hi havia la casa familiar dels avis. Allà hi vivien, sota l'atenta protecció dels avis, les meves ties solteres (solterones de l'època) i els seus germans, llavors també concos, en Nofre, en Simó i en Xesc. Vivien a la planta baixa que tenia un jardí cofoi, alegre i vistós, molt viscut i apreciat. En el primer pis hi vivia la tia Margalida, casada amb l'oncle Tomeu Billoch, de Sóller, i en el segon la tia Miquela casada amb Joan Sastre, de Muro, que seguí la carrera militar fins arribar a Comandant, sempre sense moure's de Mallorca.

De ca les ties, com sempre més fou coneguda per nosaltres després de la mort dels avis, destacava el silenci, la quietud i la morositat del pas del temps. Allà hi vaig aprendre, ben aviat, el sentit elàstic i fugisser del temps i de l'espai, tant des del punt de vista físic com del més superior que ateny a l'esperit humà.

Una gran sala d'entrada, estantissa i glacial, neta i lluenta dins la penombra de la llum exterior filtrada per les persianes i les cortinetes, era sempre a punt de revista per a rebre als

hipotètics i inoportuns visitants. Les cadires de balca, de geometria lineal geomètricament ornada, eren d'una incomoditat rígida i hieràtica manifesta, com si fossin fetes exprés per evitar la dilació inoportuna de les visites. Aquest era l'espai defensiu de la familiaritat, que es concentrava més a l'interior. Només la família o les amistats consolidades el podien traspasar més enllà. Les portes interiors, de fusta fosca de poliament oliós, amb vidre folrat amb cortinetes, que habitualment eren obertes, es mantenien tancades en rebre les visites.

Traspassades aquestes portes començava el veritable espai interior familiar. Un ampli passadís central donava al menjador, a les habitacions i al pati interior. Aquest espai era també molt ordenat i estudiadament aprofitat, ja que era el centre habitual de l'estada i reunió familiar durant les llargues hores de l'hivern. La taula llitera, rodona i enfardellada, adossada a la visió directa del pati, era el nucli central de les converses. Entre les dues habitacions de les ties hi havia un canterano feixuc amb un mirall i un rellotge de pèndol central de bon dring cantor que dirimia lentament el pas del temps. Front d'ell, un sofà folrat de tela blava amb dibuixos d'arabesc ondulant s'emmirallava dins la densitat atapeïda del conjunt. Més cap a fora, al costat hi havia una petita llibreria vora l'habitació dels concos. Més endintre, en el recó que donava al menjador, l'inevitable escopidora de ceràmica de freda blancor i blavor esmorteïda.

El menjador i la cuina formaven una altra unitat. La cuina donava directament al pati i al menjador. Disposava d'un profitós i ben calculat rebost d'on fluïa una aromaticitat casolana composta d'una mescladissa atapeïda d'amassaments de pans, finors d'espècies, turgència de verdures, aromaticitat de fruites... Sobre els fogons de carbó, amb ventall penjat al costat, i de la cuina econòmica, fosca i metàl·lica, una finestra espaiosa donava a l'escala exterior de la petita terrassa del porxo del pati interior. La cuina era l'espai sota l'estreta i ben ordenada direcció de la tia Maria i el de treball sofert i poc considerat

de la tia Jeroni. Esmorzars i berenars, més individualitzats, es feien també allà. En canvi els dinars i els sopars dins la prosàpia familiar es disposaven cerimoniosament sobre la llarga i ample taula del menjador, coronat per l'armari, amb regulada ordenació de la ceràmica més variada i del complement més divers de cobreteria, copes i gots. Una petita finestreta donava directament al pati, immediat a la cisterna exterior. Telèfon i màquina de cosir omplien els recons i un rellotge suís amb cucut cantor, de sortida joiosa, n'era la distracció temporal. No cal dir que la televisió llavors no existia i que la radio s'ajustava al mínim xafardeig requerit per a la plenitud de l'esperit. Per contra, el diari i la conversació eren encara la font preferida d'informació i del xafardeig diari menut.

A l'exterior, en el pati, sentíeu els trins de les cadernerres, en gàbia penjada, i les guturacions repetitives de les tórtores en cuidada i alimentària cria familiar. Però especialment atractiva i singular era la caiguda sobtada del poal en submergir-se impetuosament dins la cisterna de cavernosa fondària. Per la gola us venia una sonoritat sorda i clamorosa, tremolosa i enigmàtica, acompanyada després, en enlairar-se el poal, del gemec xerricant de la politja i el gotejar final escolant-se del poal amb vibració de fils d'aigua.

El jardí de les ties era molt cuidat, enrajolat amb pedres i petxines que delimitaven el terra, els camins i la profusió estudiada de la verdor vegetal. Flors i arbrat creaven així arcs de suau carícia i ombra agraïda. Al fons, a l'esquerra s'ubicava el porxo amb el forn de llenya per coure el pa i les coques. La terrassa de sobre servia d'estenedor de roba i, a més, permetia espigolar gustosament els patis del veïnat. Aquí també hi fèiem les fotos familiars. Anant ara al costat dret del pati, s'hi trobava una comuna primer, que després es reconvertí en un espaiós i complet quarto de bany. Seguia un gran rebost exterior on es guardaven les sobrassades, camaiots i botifarrons, les gerres d'oli i els cossis de les olives amb l'aspror i sabor

deliciós de l'adobament amb les herbes silvestres que fan tradicionalment a Mallorca, i tota la grana de bona degustació o del fervor culinari habitual.

Entrant ja una mica en les persones, les ties eren hàbilment peroratives, amb rauxa interpretativa brusca i tallant. Entre elles sempre desgranaven les bufes del veïnat amb el detall de les alegries i els desastres habituals consuetudinaris. Ara bé, entremig sempre deixaven anar, amb abundor, exclamacions tipus “es coions” o “es pardal” amb una musicalitat interior vibrant i perllongada! Eren els seus màxims atreviments genesíacs. Gens estrany venint de família nombrosa, amb la parquedat del sou del *pater familia*, dins un món illenc auster i consolidat i el pes inveterat de la tradició i la quietud de la terra interior... Alguna d'elles havia tingut un promès, altres sempre foren tietes, encara que mai mostraren o caigueren en un pansiment irreflexiu o en amargor d'esperit.

El fet és que formaven una família ben cohesionada, estretament organitzada i ben programada. Mentre visqueren, els avis (els *abuelos*, per a tots nosaltres) conformaven el pedestal patriarcal i matriarcal. Elles, les ties, tenien ben distribuïdes les funcions. La tia Antònia, la gran, geniüda i autoritària, molt estricta i taxativa, a la mort dels avis passaria a ser el cap autoritari ordenador i dirimidor. La tia Catalina feu de cosidora directament a les cases dels clients. Era la més independent, sincera i temperamental. La direcció de la cuina i de l'avituellament era a càrrec de la més jove, la tia Maria, menuda, esprimatxada, nerviüda, àgil de moviments, sempre amb judici prest i decisiu. Per contra, la tia Jeroni, menuda, grossa, de moviments tòrpids, era el bastaix del conjunt sense que hi oposés grans inconvenients. De fet, tàcticament, la seva sordesa la protegia de les crítiques inconvenients i del poc agraïment i comentaris despectius de les germanes.

Per part dels germans concos de la casa, en Nofre fou sempre l'ovella negra de la família. S'aprofità del negoci conjunt

d'un taller mecànic que tenia amb l'oncle Simó i el portà a la ruïna i al tancament final del taller, de forma que l'oncle Simó acabà de treballador contractat a un taller aliè, mentre que en Nofre emigrà a l'Argentina. Allà sembla que progressà amb un negoci de transport fluvial de troncs de fusta. Les notícies aviat s'esllanguiren i en un determinat dia sabérem de la seva mort joveçana i res més. Sembla que allà estava lligat amb una dona. Ben diferents fou el cas del petit, en Xesc. Fou l'únic que, ja en una situació familiar mes boiant, pogué estudiar. Estudià magisteri i exercí en diversos pobles, primer a Mallorca i després a Catalunya. De jove fou un xic intemperant i excessivament nerviós, tot ell mal criat per la tutela de les ties. Es casà a Menàrguens (Lleida) amb la filla del metge local, la tia Elvira Cullarés. Tingueren tres fills, en Damià, en Joan i la Pilar. En Joan (Joan Barceló i Cullarés) va morir desgraciadament amb 24 anys. Fou una gran pèrdua ja que era un escriptor de gran força expressiva i fantasia onírica i alliberadora dins el camp de la poesia, novel·la i teatre, guardonat ben aviat amb diversos premis prestigiosos. En Damià ha fet també una carrera molt brillant i efectiva dins el camp de la recerca en química analítica amb reconeixement internacional. La Pilar primer feu de mestre per incorporar-se després a l'administració de la Generalitat.

Si ara ens ocupem de les tres ties casades, la Miquela la més mestressona, vivia en el segon pis de la finca familiar. En temps perduts, a la nit, junt amb la tia Maria enfilaven les perles dels collars de Manacor. El seu marit, Joan Sastre, seguí la carrera militar arribant a comandant. Del dos fills, en Joan abandonà el primer any l'Acadèmia militar de Saragossa i es dedicà a la banca, mentre que la Francisca estudià magisteri per dedicar-se finalment, quan es va casar, a les tasques de la casa. Últimament heretà tota la finca familiar del carrer Arxiduc Lluís Salvador, 8.

En el primer pis hi vivia la tia Margalida. Era un espai molt

silenciós. Era casada amb En Tomeu Billoch, de Sóller, persona de gran afabilitat i bon coneixement. L'oncle Tomeu era auxiliar de farmàcia i aconseguí reunir una bona biblioteca particular, especialment en la seva dèria més personal per les biografies i la història. Mori en edat adulta joveçana de tuberculosi. Molt diferent era la tia Margalida, amb un veritable esperit nyau-nyau, sempre exercitat amb una veu pesarosa, plena d'un insidiós fibló notablement ben afinat. Tingueren dos fills, el gran en Miquel Billoch Barceló estudià Dret i exercí a Barcelona primer com a passant al bufet d'en Salvador Casanovas. Allà tingué l'oportunitat de defensar el cas inicial de l'empresonament del jove Jordi Pujol. Per ell sé molts dels maltractaments i patiments d'aquella època i de l'esperit de superació d'en Pujol. La Margarita, la filla petita, es va casar i va anar a viure a Màlaga on fou destinat a l'aeroport el seu marit. L'allunyament em feu perdre aviat el contacte.

Entrant ara amb els germans casats, el gran, en Cinto, no el vaig conèixer ja que va morir a Madrid quan la guerra civil sent capità de l'exèrcit. Sí que vaig conèixer a la seva viuda i els dos fills, la Cati i en Joan quan venien de vacances a l'estiu a Mallorca ocupant l'àtic de la casa familiar. En Joan seguí la carrera de marina, ja directament des de l'acadèmia com oficial. Amb molta possibilitat hagués pogut arribat a Almirall. Però tingué una joventut amb destí a Palma on portà una vida massa dispersa i erràtica. Sempre rere les faldilles i molt donat a l'alcohol que el portaria a un accident de moto. Així hagué de passar del servei actiu al de l'administració a Madrid estroçant-se la normalitat del seu futur dins l'armada. Finalment assentà el cap, es casà i tingué un fill també un Joan Barceló. El pare morí al final dels anys setanta. El fill i la dona no els he conegut.

Del meu pare i família lògicament ja n'he parlat més extensament en els meus llibres de memòries.

En tot cas, abans d'acabar aquesta breu rememoració de la

vida familiar a ca les ties de Mallorca voldria també destacar, per l'estreta relació que hi hagué, un cosí germà de tots ells, l'oncle Cinto. Típicament les ties tenien sempre visites a les tardes, algunes de compromís i a defugir, ubicades només en l'espai penombrós del rebedor, i d'altres, benvolgudes, que ja ocupaven els espais interiors de la sala d'estar, en temps inclement, o del pati, al bon temps, amb més familiaritat d'acció. Precisament una d'aquestes visites habituals era la de l'oncle Cinto. En Cinto era el contrapès familiar. Obert de ment, expansiu de caràcter, destemprat de temperament, de dialèctica provocativa de sorollosa dissertació. Els seus excessos verbals feien esgarrifar a les ties, encara que, en el fons, eren esperats i ben rebuts amb complaença revulsiva. Aquest món de contrastos és molt típic dels Barceló, sigui quina sigui la mentalitat i el temperament de base.

El cas és que ens els anys quaranta (!) del segle passat (XX) l'oncle Cinto va rebre la visita d'una neboda de Barcelona amb el seu promès per ser hostatjats a casa seva. Tot i disposar de l'espai corresponent els va allotjar junts en una habitació, tot dient-los que igualment ho compartirien en el futur matrimonial. Aquesta franquesa loquaç i l'autenticitat vital provocà inevitablement l'escàndol de les ties, que es desferen amb molts de pardals i coions, cosa que tenia la seva estricta base terminològica ben aplicada al cas! Ara bé els escarafalls no anaren més enllà i tot quedà subsumit dins la rauxa temperamental i temporal del moment!

A Palma, de petit, no sempre visquérem en el quarter. Quan ascendí a brigada el meu pare hagué de deixar el pavelló que corresponia al nou comandant de "puesto". A partir de llavors sempre viuríem en casetes amb jardí on sempre el meu pare trobava un lloc adient per arranjar el seu hortet i criar gallines i, si es donava el cas, també conills. Amb la urgència del canvi anàrem transitòriament a Gènova, a l'escola pública on l'oncle Xesc n'era el mestre titular amb dret a casa.

Tinc un gran record d'aquella casa senyorial d'aquella escola, amb àmplies habitacions i un gran i frondós jardí curosament cuidat pel jardiner. Jo em movia, entre les hores d'escola, per la cuina adjacent de la meva mare i l'espai interior del jardí que donava a tres carrers. A través de les reixes metàl·liques sempre guaitava àvidament vers el món exterior. Tot passant, la gent s'aturava i inquiria qui era jo i què hi feia allà. Però la meva mare sempre m'advertí que no donés explicacions, puix la gent podia ésser molt maliciosa i mal interpretar la nostra estada només transitòria.

També recordo lo costeruda que era la pendent del carrer de davant. Era, doncs, una bona premonició física de l'esforç intel·lectual que requereix l'estudi. Tot davallant s'hi trobava la carnisseria. El meu pare tenia amistat amb el carnisser ja que era el que anava a fer les matances del porc al quarter de Palma.

A Gènova tenia, a més a més, ben propera la naturalesa amb la immediatesa de la muntanya, la verdor densa de la vegetació i el respir llunyà de la mar.

En tot cas, jo era un infant molt alegre i bellugadís, ple d'il·lusió, amb afany de viure i conèixer. Així Gènova i la seva casa escola familiar ompliren uns mesos de gran efusió i alegria particular.

Atès que la nostra situació a Gènova era només un compàs d'espera, aviat el meu pare va poder trobar un xaletet, al voltant de la plaça de toros, a la part alta del carrer familiar Arxiduc Lluís Salvador, al carrer Mestre Músic Balaguer. Aquella part era un carrer silenciós, tranquil, d'encant senyorial, ple de jardins esponerosos que omplien d'aroma embriagador i vius colors l'arribada de la primavera. Allà hi visquérem també un temps curt, ja que era el xalet d'un flequer que aviat necessità de viure-hi allí al costat de la fleca. La casa emanava alegria amb la lluminositat que venia del pati i l'esponerosa disposició dels pans dins l'olorosa fleca adjacent.